

© Norsk Ornitologisk Forening

E-post: nof@birdlife.no

Rapport til: Fylkesmannen i Nordland

Publikasjonstype: Digitalt dokument (pdf)

Anbefalt referanse: Shimmings, P. 2018. Supplerende registreringer av grågås i Nordland i 2018, og en revurdering av bestandsestimatet i fylket. NOF-notat 2018-12. 8 s.

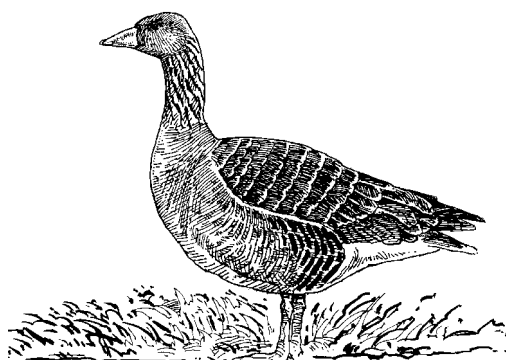
SAMMENDRAG

I 2017 ble hekkebestanden for grågås i Nordland estimert til mellom 2 475 og 4 120 hekkende par (Shimmings & Heggøy 2017). Ulike metoder ble brukt til å estimere størrelsen på hekkebestanden i hver av kommunene i fylket. Metodene benyttet inkluderte resultater fra feltarbeid, informasjon fra lokale kontaktpersoner, tilgjengelig opplysninger fra internett, og beregninger basert på tetthetsdata.

For noen av kommunene var det en del usikkerhet rundt treffsikkerheten på estimerte tallene i Shimmings & Heggøy (2017). I 2018 ble et utvalg av områder i fylket befart for å vurdere dette. Feltarbeidet pågikk i juni 2018 i følgende kommuner: Hamarøy, Steigen, Meløy, Rødøy og Brønnøy.

Basert på befaringsene i 2018 er det er kun i Brønnøy at estimatet presentert i Shimmings & Heggøy (2017) vurderes å være for lavt. For de øvrige kommuner som ble befart i 2018 (Hamarøy, Steigen, Meløy og Rødøy) er det ikke noe som tilsier at estimatene presentert i 2017 bør justeres.

På bakgrunn av dette er bestandsestimatet for hele Nordland fylke oppjustert litt til 2 500 – 4 150 hekkende par.

Tegning: Trond Haugskott

INNHOLD

1. INNLEDNING	3
2. GJENNOMFØRING	3
3. RESULTATER	3
BRØNNØY KOMMUNE	3
RØDØY KOMMUNE	4
MELØY KOMMUNE	5
GILDESKÅL KOMMUNE.....	5
BODØ KOMMUNE.....	6
STEIGEN KOMMUNE.....	6
HAMARØY KOMMUNE.....	7
4. DISKUSJON	7
5. TAKKSIGELSER	8
6. REFERANSER	8

1. INNLEDNING

I 2017 ble det estimert å hekke mellom 2 475 og 4 120 par med grågås i Nordland fylke. Dette estimatet er basert på en kombinasjon av feltregistreringer, informasjon fra kontaktpersoner, informasjon fra internett og tetthetsberegninger basert på egnet areal med hekkehabitat for hver av kommunene i Nordland.

For noen av kommunene var det en del usikkerhet rundt hvor nøyaktige de estimerte tallene presentert i Shimmings & Heggøy (2017) var. I 2018 ble derfor flere områder befart for å sjekke eventuell forekomst av grågås med ungekull. Områdene som ble valgt ut som prioriterte i 2018 var alle i kommuner der estimatene i Shimmings & Heggøy (2017) ble vurdert som usikre.

2. GJENNOMFØRING

I 2018 ble det foretatt nye registreringer i et utvalg av områder for å vurdere om estimatene i Shimmings & Heggøy (2017) var riktige. Det ble forsøkt å finne voksne par med ungekull. Egnede områder ble også sjekket for tegn etter bruk av grågjess (leting etter ekskrement fra gjess).

Områdene ble sjekket fra egnede utsiktspunkter både fra bil og ved å gå til fots i terrenget. Det ble brukt både håndkikkert (8x42) og teleskop (25-60x65). Der det ble observert gjess ble det notert følgende: antall individer, antall par med unger, og (der det var mulig) antall unger og kullstørrelsen.

3. RESULTATER

Brønnøy kommune

Shimmings & Heggøy (2017) estimerte hekkebestanden i Brønnøy kommune til 70 – 140 par. Dette estimatet tok utgangspunkt i tetthetsberegninger. Ved en befaring i kommunen i 2017 ble det funnet kun seks par med grågås. Dette var langt færre enn forventet basert både på tetthetsberegninger, og på det som ble rapportert av grunneierne som hekkefugler i deler av kommunen. På bakgrunn av dette ble det vurdert at det var behov for nye registreringer i Brønnøy.

I 2018 ble det funnet langt flere par med ungekull i Brønnøy enn under befaringen i 2017. Den 17. juni 2018 ble det observert 7 par med unger på Tverrøya, minst 4 par med unger i Tyvika, 5 par med unger i området Sauren/Kattøya, 9 par med unger på vestsiden av Ormøya, 21 par med unger på Finnøygrunnen (som senere flyttet seg til Kvaløya), 3 par med unger på Straumen, og 8 par med unger på Hovøy Nordre. Dette gir til sammen minst 57 par grågås som lyktes med å få fram unger i 2018. Alle disse lokalitetene ligger relativt nær bebyggelse. Faktisk beitet flere av de familiene som ble observert i private hager eller andre områder i nærheten av folk. Det ble også observert noen titalls gjess uten unger i Brønnøy, som antas å være enten mislykkede hekkefugler eller yngre fugler som ikke har nådd kjønnsmoden alder.

Det er sannsynlig at antall vellykkede hekkepar i Brønnøy var høyere enn det som ble notert 17. juni. Varmedis gjorde det vanskelig å observere gjess på noen av holmene som ligger innenfor synsrekkevide med teleskop. Det er videre antatt at det hekker en del grågåspar på holmer vest i

kommunen. I tillegg er det mulig at flere par kan ha gjemt seg i hagene eller andre områder nær bebyggelse der det var vanskelig å få god oversikt. Ferskvannslokaliteter der noen få par kan ha hekket ble ikke sjekket i 2018.

Etter befaringen i 2018, og med bakgrunn i det som er beskrevet over, vurderes hekkebestanden i Brønnøy kommune til å ligge på rundt 100 – 175 par. Dette innebærer en liten økning sammenlignet med antall par estimert i kommunen av Shimmings & Heggøy (2017).

Grågåspar med tre unger, Straumøya, Brønnøysund. Disse beitet tett inntil et boligfelt, og var lett å overse uten å gå ut av bilen slik at de ble skremt ut på vannet. I Brønnøy var det forbausende mange gjess med ungekull som beitet i nærheten av bebyggelse, til og med i privathager midt på dagen. Foto: Paul Shimmings

Rødøy kommune

Det foreligger lite tilgjengelige data som angår forekomsten av grågås i Rødøy kommune. Estimater fremlagt av Shimmings & Heggøy (2017), som er basert på tetthetsberegninger, er dermed relativt usikkert. De fleste grågjess i Rødøy antas å hekke utover i skjærgården, og det er dette som er det viktigste oppvekstområdet for ungene. Nordnesøya, Storseløy og Gjerøy er nevnt som viktige hekkeområder i kommunen (Ole Edgar Nilssen pers. medd.).

Det var sterk kuling – liten storm og mye nedbør under feltperioden i Rødøy i 2018. På grunn av dette var det dårlig sikt mye av perioden, og vinden var såpass sterk at det var vanskelig å bruke teleskop på litt avstander. På grunn av det dårlige været ble det ikke gjort noen befarings til øyene utenfor fastlandet (f.eks. Rødøy, Gjerøy og Nesøyane). Flere ferjeavganger var innstilt i perioden, slik at det ikke var mulig å komme ut til de ytterste holmene.

Flere aktuelle områder i «fastlands-Røddøy» ble sjekket både 14. og 15. juni. Disse inkluderte Vågaholmen, Sleipnesodden, Nordværnes, Rønvik, Jektvik, Buvik, og Gjersvik, samt nærliggende holmer og skjær. Disse er områder der det enten er rapportert sommerobservasjoner av grågås fra tidligere, eller der det drives jordbruk.

Det ble observert to par grågås med minst én unge hver på Tuvholmen utenfor Sleipnesodden. Det var vanskelige observasjonsforhold på grunn av vinden, og dessuten beitet gjessene i høy vegetasjon. Gjessene som mellomlander på Sleipnes drar utover i skjærgården for å hekke, og det er antatt at mange hekker i Svinvær (Ole Edgar Nilssen pers. medd.). Det er ikke usannsynlig at gjess med unger drar inn til Sleipnesodden på nattetid, og det ble funnet mengder med ekskrementer på jordene ved enden av veien på Sleipnes i 2018. Det kan ellers bekreftes at det ikke finnes grågjess i områdene rundt Jektvik og Gjersvik, slik som antydning av Ole Edgar Nilssen (pers. medd.).

Grunneiere i Røddøy har tidligere påpekt at det ikke er grågjess med unger på fastlands-Røddøy i juni (Ole Edgar Nilssen pers. medd.). Dette inntrykket ble bekreftet under befaringen i 2018, da det ble funnet svært få gjess. Kun ved Sleipnes ble det funnet nevneverdige mengder ekskrementer.

Shimmings & Heggøy (2017) anslo hekkebestanden av grågås i Røddøy til 75 – 150 hekkende par. Estimater er basert på tetthetsberegninger. Det er ikke funnet hekkende par utenfor de kjente lokalitetene i kommunen, så dette estimatet forblir uendret.

Meløy kommune

Som i Røddøy finnes det lite tilgjengelige data som angår hekkeforekomsten av grågås i Meløy kommune. Estimater på antall par i kommunen framlagt av Shimmings & Heggøy (2017) var basert på tetthetsberegninger.

Det foreligger imidlertid flere observasjoner av til dels mye gjess i Meløy, og det er søkt om skadefellinger på arten flere steder i kommunen. I følge opplysninger fra Hans Haraldsen (siteret i Shimmings & Heggøy 2017) finnes det 300 – 600 gjess i området Kunna – Øra, 100 i Saura og 60 i Halså. Områdene Storvik – Ørnes, inklusivt Kunna – Øra, Saura og Halså ble sjekket 14. juni 2018. Både strandlinjen (inkludert nærliggende sjøområder) og jordbruksområder ble sjekket uten at en eneste grågås ble påvist. Det ble heller ikke sett sportegn etter gjess i disse områdene på denne datoen. Den 16. juni 2018 ble det funnet 16 ikke-hekkende gjess ved Nordeng, Ågskardet.

Det er uvisst når på året de foreliggende estimatene brukt i forbindelse med skadefellingstillatelser i kommunen er fra, men det er usannsynlig at slike store antall finnes i området midtsommers. Det som rapporteres som skadegjørende gjess, er sannsynligvis ikke-hekkende fugler som kommer innover fra skjærgården etter de er ferdige med fjærfellingen, eller voksne med unge etter at ungene har blitt flygedyktige.

Befaringen i juni 2018 avdekket ingen ungekull i 2018. Det er imidlertid ingenting som tilsier at det er behov for å endre estimatet på 50 – 100 par i Meløy kommune fra Shimmings & Heggøy (2017).

Gildeskål kommune

Det ble gjort noen tilfeldige korte stopp langs hovedveien (riksvei 17) gjennom Gildeskål 14. juni 2018. Det ble ikke ved noen av disse stoppene observert gjess, men det ble funnet en del

ekskremitter i området rundt Bogen. Mer grundige tellinger i Gildeskål ble imidlertid ikke prioritert under feltarbeidet i 2018.

Bodø kommune

Ved en tilfeldig stopp ved Godøystraumen ble det observert et par grågås med tre unger 14. juni 2018.

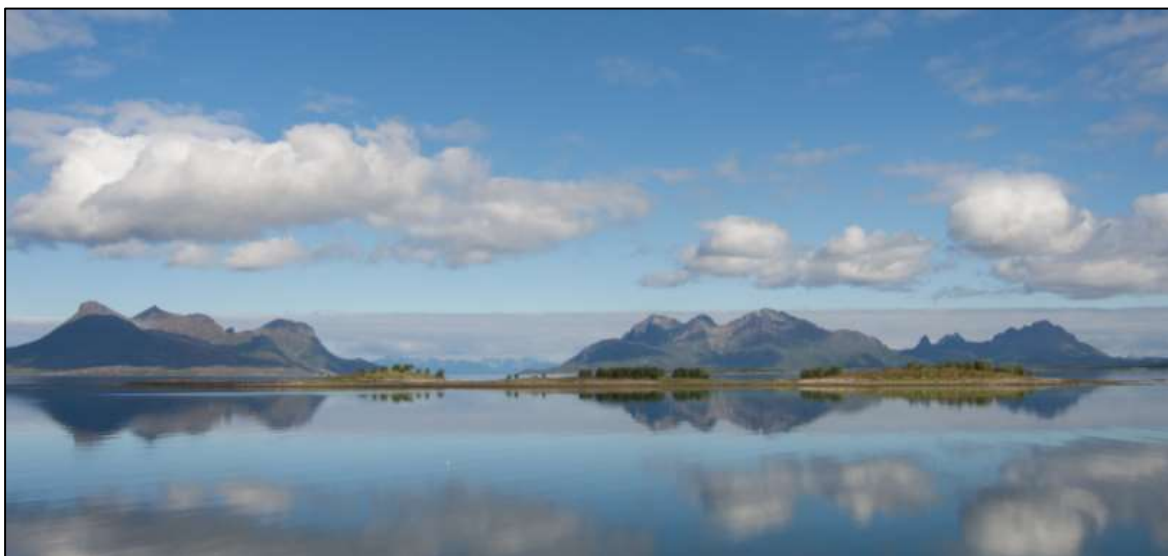
Steigen kommune

Steigen er en av kommunene der estimatet i Shimmings & Heggøy (2017) var vurdert å være veldig usikkert. Derfor var det behov for nye registreringer i 2018.

Til sammen ble det notert minst 17 par med grågås med ungekull i Steigen 13. juni. Disse var fordelt på følgende områder (antall par med unger i parentes): Skranstadøyan (7 kull), Holkestad (2 kull), Naustberget på Bogøy (6 kull), Grøtøy (2 kull), og Nordskot (2 kull).

Det ble også notert 9 ikke-hekkende grågjess ved Holkestad, og minst 30 ikke-hekkende ind. ved Røssøya. Det ble videre påvist veldig mye ekskrementer fra grågås ved Røssøya. Det er uvisst om det kan ha vært ungekull i området rundt Røssøya, et området hvor det er mye forstyrrelser fra turister.

Shimmings & Heggøy (2017) estimerte at det kunne hekke ca. 55 – 110 par med grågås i Steigen, basert på tetthetsberegninger. Selv om det ble observert færre par med gjess med unger i 2018 i Steigen enn dette, anses estimatet i Shimmings & Heggøy (2017) å være ganske bra, og estimatet endres derfor ikke. Estimaten basert på tetthetsberegninger underbygges av at det ble observert dobbelt så mange kull med grågjess i Steigen som i Hamarøy under befaringen i 2018, og det at Shimmings & Heggøy (2017) antydte at det basert på areal med egnet habitat kunne være dobbelt så mange grågjess i Steigen som i Hamarøy. Antydningen om at det var mer egnet hekkeareal for grågjess i Steigen sammenlignet med nabokommunen Hamarøy ble bekreftet under feltarbeidet i 2018.

Utsikten mot Skranstadøyan i Steigen, med fjellene i Hamarøy i bakgrunnen. Holmene ligger ca. 700 m fra nærmeste vei. Ved hjelp av teleskop ble det talt sju grågåskull på holmene. Foto: Paul Shimmings

Hamarøy kommune

Hamarøy var sammen med Steigen en av kommunene der estimatet benyttet i Shimmings & Heggøy (2017) ble vurdert til å være veldig usikkert. Derfor var det behov for nye registreringer i 2018.

Store deler av Hamarøy kommune ble sjekket 12. juni 2018. Det ble funnet grågåskull flere steder, og til sammen ble det notert 11–12 par med grågås med ungekull i kommunen denne dagen. Disse var fordelt på følgende områder (antall par med unger i parentes): Røttangen, Finnøya (1 kull) og Karlsøy, Finnøya (10–11 kull). Dessuten ble det notert flokker med ikke-hekkende grågjess på Finnøy (8 ind.), Buvåg (22 ind.) og Nes (16 ind.). I Buvåg var det veldig mye ekskrementer fra grågås, og antallet i området er nok høyere enn det som ble observert.

Shimmings & Heggøy (2017) estimert at det kunne være 30–60 par med grågås i Hamarøy, basert på tetthetsberegninger. Selv om det ble observert færre par med gjess med unger i 2018 i Hamarøy enn dette, ansees estimatet i Shimmings & Heggøy (2017) å være ganske bra. Estimaten forblir derfor uendret. Estimaten basert på tetthetsberegninger underbygges av at det ble observert halvparten så mange kull med grågjess i Hamarøy som i Steigen under befaringen i 2018, og det at Shimmings & Heggøy (2017) antydte at det basert på areal med egnet habitat kunne være halvparten så mange grågjess i Hamarøy som i Steigen.

4. DISKUSJON

Etter nye befaringen i 2018 er antall hekkende par i noen av kommunene i Nordland vurdert på nytt. Tidligere estimater er publisert i Shimmings & Heggøy (2017).

Det er ikke kommet inn opplysninger som tilsier at tidligere estimater for kommunene Rødøy, Meløy, Steigen og Hamarøy bør endres. I Brønnøy kommune derimot oppjusteres estimatet for antall hekkende par fra 70 – 140 par til 100 – 175 par.

Totalt er hekkebestanden i Nordland fylke estimert til å være i intervallet 2 500 – 4 150 hekkende par (Tabell 1; legg merke til at totalantallet er avrundet sammenlignet med tabellen).

Tabell 1. Kommunevise minimum- og maksimantall hekkende par med grågås i Nordland. Metodene benyttet er: 1 – feltarbeid (2015-2018), 2 – informasjon fra lokale kontaktpersoner/kommuner, 3 – Artsobservasjoner, 4 – tetthetsdata. I mange tilfeller er det benyttet en kombinasjon av ulike metoder for å komme fram til estimatene. Tabellene er oppdatert i forhold til det som ble publisert i Shimmings & Heggøy 2017. Endringer er markert i med rød skrift.

Kommune	Min. antall par	Maks. antall par	Metode
Bindal	5	20	1,3,4
Sømna	25	50	1,4
Brønnøy	100	175	1,2,3,4
Vevelstad	5	10	1,4
Vega	400	600	1,2,4
Alstahaug	60	120	1, 2, 4
Herøy	350	475	1, 2, 3, 4
Grane	0	0	3
Hattfjelldal	0	0	3
Dønna	250	500	1, 2, 3, 4

Vefsn	0	0	1, 3
Leirfjord	0	0	2, 3
Nesna	10	25	2, 3
Rana	0	5	2, 3
Hemnes	0	0	3
Saltdal	0	0	3
Lurøy	75	150	2, 4
Træna	60	65	2
Rødøy	75	150	1, 2, 4
Meløy	50	100	1, 2, 4
Gildeskål	65	130	2, 4
Beiarn	0	0	2, 3
Bodø	150	200	2, 4
Fauske	10	15	2, 4
Sørfold	5	10	2, 3, 4
Steigen	55	110	1, 3, 4
Hamarøy	30	60	1, 2, 3, 4
Tysfjord	10	20	2, 4
Ballangen	15	55	2, 4
Narvik	5	10	4
Tjeldsund	10	25	4
Evenes	5	10	3, 4
Røst	200	300	2
Værøy	5	10	1, 2
Moskenes	10	20	1, 2
Flakstad	35	45	1
Vestvågøy	65	85	1, 4
Vågan	30	60	1, 4
Lødingen	60	120	1, 4
Hadsel	40	60	1, 2
Bø	50	70	1, 2
Sortland	40	60	1, 2
Øksnes	70	110	1, 2
Andøy	75	125	1, 2
NORDLAND	2 505	4 155	

5. TAKKSIGELSER

Feltarbeidet i 2018 ble støttet økonomisk av Fylkesmannen i Nordland. Kontaktpersoner har vært Tore Vatne (miljøvernavdelingen) og Vidar Bentsen (Prosjekt Utmark).

6. REFERANSER

Shimmings, P. & Heggøy, O. 2017. Grågåås i Nordland – et estimat på hekkebestanden i 2017. NOF-Rapport 3-2017. 29 s.